

Opgradering af beredskabet i Kalundborg - benchmarking med andre byer i Danmark med lignende risikoprofiler, samt beskrivelse af fremtidige modeller

I forbindelse med analysearbejdet omkring opgradering af beredskabet i Kalundborg har VSBV undersøgt, hvordan andre redningsberedskaber i Danmark, med større brandfarlige industriområder og havne, har valgt at dimensionere og organisere deres beredskab. VSBV har besøgt Østjyllands Brandvæsen og Trekantområdets Brandvæsen for at se, hvordan deres beredskab i henholdsvis Århus og Fredericia er opbygget og organiseret i forhold til indsats på deres særlige brandfarlige industriområder og havne. Ligeledes har der også været et besøg hos Hovedstaden Beredskab.

Resultatet er kort beskrevet i dette notat, suppleret med et overslag på de økonomiske konsekvenser i forhold til de forskellige løsningsmodeller. Ligeledes indeholder notatet en indstilling til bemandingsmodel i Kalundborg. Dette notat er en opfølgning på internt notat om "*forslag til tiltag for det forebyggende og operative beredskab i Kalundborg*" pr. 29. september 2017.

Alle de besøgte beredskaber har brandfolk på døgnvagt, som kan rykke ud fra brandstationen inden for 1 min. ved alarm døgnet rundt. Dette betyder samtidigt at brandmandskabet dagligt har mulighed for at træne i brugen af materiellet. Ligeledes har de mulighed for jævnlige besøg og samtræne med personalet på risikovirksomhederne i deres dækningsområde.

På den måde tilegner brandmandskabet sig viden, som er afgørende for at de kan iværksætte en effektiv og målrettet førsteindsats ved brande, udslip og andre ulykker på disse virksomheder.

Det skal nævnes, at de besøgte beredskaber alle også betjener store byområder med mange indbyggerne, og dette også er medvirkende til, at de har valgt en model med flere brandfolk på døgnvagt.

Situationen i Kalundborg er, at der her er tale om nogle store risikovirksomheder herunder en blanding af brandfarlige og værditunge virksomheder, som er placeret i forbindelse med en relativ mindre by. Dette risikobillede findes ikke andre steder i Danmark.

Nedenfor er opsummeret, hvilke erfaringer der er relevante at tage i betragtning forhold til opgradering af beredskabet i Kalundborg.

- Den indsatstaktik som er bredt anerkendt blandt beredskaberne, og som ligger til grund for dimensioneringen af det operative beredskab i forhold til håndtering brand etc. på disse risikovirkninger, bygger på en hurtig, målrettet og effektiv førsteindsats med henblik på at angribe branden, og slukke den ned med "overlegen styrke" indenfor de første 15 - 30 min efter alarmering. Såfremt dette ikke lykkes, vil det i mange tilfælde efterfølgende føre til meget langvarige og omfattende brandforløb med risiko for store miljømæssige, samfundsmæssige og økonomiske omkostninger
- Det er vigtigt, at man ved opgradering af materiel og køretøjer har fokus på at indkøbe køretøjer og materiel, som kan indgå i det daglige operative beredskab, således alle brandfolk jævnligt få mulighed for at bruge materiellet i forbindelse med de almindelige forekommende opgaver
- Det er vigtigt, at der dagligt er mulighed for at træne de forskellige indsatskoncepter samt løbende at indhente viden og kendskab til risiko virkninger i tæt samarbejde med myndighedsafdelingen samt virksomhederne
- Ovenstående vil ikke være muligt alene med et deltidsberedskab som Kalundborgs pt. Hvis de deltidsansatte brandfolk skal have mulighed for at tilegne sig tilstrækkelig viden og erfaring i forhold til ovenstående, vil kræve et så stort træk på dem, at de vil blive udfordret i forhold til deres hovedarbejdsgiver samt deres familie. I den forbindelse skal det nævnes, at de deltidsansatte brandfolk i dag deltager 25 - 30 timers øvelse og uddannelse årligt - her vil der være tale om flere hundrede timers øvelse og uddannelse årligt
- For at indhente tilstrækkelig viden og erfaring med håndtering af sådanne specielle brande samt forebyggelse af disse, er det nødvendigt årligt at sende personale til udlandet med henblik på uddannelse og træning, da dette ikke udbydes i Danmark.

Aktører der kan assistere VSBV under indsats

Der findes en række lokale aktører herunder virksomheder, der råder over et beredskab, som VSBV i særlige tilfælde har mulighed for at inddrage ved større beredskabshændelser, fx brand. Det drejer sig bl.a. om:

1. Statoil Raffinaderiets virksomhedsberedskab
2. Svitser - Slæbebåde med brandslukningsudstyr
3. Marinehjemmeværnet

Statoil Raffinaderiet råder over 2 specialkøretøjer som er særligt velegnede til bekæmpelse af større oliebrande. Køretøjerne kan kun betjenes af personale fra Statoil. Vestsjællands Brandvæsen kan allerede i dag tilkalde disse køretøjer til at assistere ved større brande.

Køretøjerne er effektive til slukning af brand i olier pga. af deres gode slukningsvirkning og store kastelængde. Der er dog særligt to forhold som besværliggør brugen af Statoils slukningskøretøjer.

1. Krav om virksomhedsberedskab på Statoil
Statoils beredskab er lovkrævet og skal være opretholdt, når der foretages operationer, der involverer håndtering af brandfarlige væsker. Det betyder i praksis, at Statoil vil være tvunget til at lukke ned for alle operationer i de tilfælde hvor VSBV tilkalder beredskabet fra Statoil.
Ved branden på Avista Oil havde Statoil mulighed for at stille et køretøj, netop fordi der ikke var operationer på Statoil denne formiddag.
2. Mangel på muligheden for at vandforsyning til Statoils slukningskøretøjer.
Statoils specialkøretøjer har kun en skumtank og er alene konstrueret at slukke brand på selve raffinaderiet, hvor der er etableret en fast vandforsyning med en høj ydelse. De har derfor brug for at blive forsynet med vand, hvis de evt. skal indsættes uden for raffinaderiets område.
VSBV råder i dag ikke over en pumpekapacitet, som kan forsyne Statoils køretøjer med vand. Dette blev senest erfaret ved branden på Avista Oil, hvor det var forbundet med store udfordringer at levere vand til Statoils slukningskøretøj. Det lykkedes først, da Beredskabsstyrelsen fra Næstved ankom til stedet.
Statoil kan derfor ikke indgå i en første indsats uden for raffinaderiet, men kan alene indsættes som supplerende styrker, hvis driften på raffinaderiet tillader det.

Svitzer råder over 5-7 slæbebåde, som opererer i de danske farvande. Flere af disse slæbebåde er udstyret med vandkanoner til brandslukning.

I Kalundborg Havn ligger der altid mindst 1 slæbebåd, da denne indgår i en aftale med Statoil Raffinaderiet om at være i beredskab, når der lastes og losses på pieren.

Slæbebådene er effektive pga. vandkanonernes meget store vandydelse og store kastelængde.

Anvendelsen af Svitzers slæbebåde er dog forbundet med følgende udfordringer:

1. Slæbebådene anvendes til andre opgaver
Såfremt der foretages operationer på Statoils havnepierer, er slæbebåden i beredskab til denne operation. Såfremt VSBV alligevel rekvirerer den, betyder det, at Statoil skal indstille sine operationer, mens slæbebåden anvendes andetsteds. Der kan i nogle perioder ligge flere slæbebåde i Kalundborg havn, og i de tilfælde hvor der gør, kan de tilkaldes af VSBV.
2. Begrænset dækningsområde
Slæbebådernes dækningsområde begrænser sig til industriområdet på selve Kalundborg havn. Således vil bådene ikke kunne bistå ved større brande på virksomheder, der ligger længere inde på land som fx Statoil, Novo Nordisk, Novozymes m.fl.

Marinehjemmeværnet kan ikke benyttes til egentlig brandslukning. De vil derimod kunne benyttes til at udlægge flydespærringer, som kan inddæmme olier mm., som udledes til

havnen sammen med evt. slukningsvand. Marinehjemmeværnet har en enhed i Kalundborg havn, og vil kunne indsættes med relativt kort varsel.

Alarmeringsaftaler for indsættelse af lokale aktører

En forudsætning for at kunne tilkalde og indsætte ovennævnte aktører er, at der udarbejdes en alarmeringsaftale mellem VSBV og de enkelte aktører. Denne aftale bør beskrive, hvilken opgave aktøren forventes at løse - evt. med hvilken responstid - og evt. økonomi skal også være aftalt.

For nogle af aktørerne fx Svitzer kan det være nødvendigt tillige at afdække evt. behov for samtræning, da denne form for assistance udfordrer de normale kommunikationsstrukturer og taktiske samarbejdsprincipper. Dette bør også være indeholdt i en sådan aftale.

Der bør udarbejdes en instruks for, hvordan VSBV og Kalundborg havn samarbejder ved større hændelser i havnen. Der kan være behov for at aflyse skibsfarter, evakuere skibe der ligger til kaj mm.. I sådanne tilfælde er det vigtigt, at der foreligger en klar og veldefineret instruks for, hvordan dette samarbejde udføres.

Forbedret vandforsyning i Kalundborg Havn

Det kan konstateres, at det er forbundet med væsentlige udfordringer at tilvejebringe den nødvendige vandforsyning til kølings- og slukningsopgaverne ifm. større brande på Kalundborg havn. De etablerede brandhaner er flere steder placeret uhensigtsmæssigt og med for ringe vandydelse. Endvidere er brandvæsenet særligt udfordret af, at kun et af slukningskøretøjerne fra station Kalundborg er udstyret med pumpe, som kan suge an fra åbent vandsted.

Dermed vil der gå uforholdsmæssigt lang tid før slukningsmateriel og -køretøjer kan forsynes med tilstrækkelig vandydelse til, at de kan indsættes til køling og/eller slukning.

Dette forhold er ligeledes årsag til, at anvendelsen af specialkøretøjer fra fx Statoil Raffinaderiet kun vil have meget ringe virkningsgrad.

VSBV foreslår derfor, at Kalundborg Kommune sammen med Kalundborg Havn, havnens virksomheder, Kalundborg Forsyning og VSBV drøfter muligheden for at etablere en veludbygget vandforsyning til bl.a. brandslukning på havneområdet. Et sådan tiltag er kendt fra bl.a. havnene i Århus og Ålborg. Her har man i samarbejde etableret et omfattende vandforsyningssystem med pumper, vandledninger og udtag. Vandledningssystemet kan både benyttes af virksomhederne i de tilfælde, hvor de skal etablere sprinkling, overrisling mm. på virksomheden. Samtidigt er vandforsyningen også til rådighed for brandvæsenet.

Herunder beskrives 3 modeller til fremtidig organisering af det operative beredskab i Kalundborg i forhold til løsning af ovenstående udfordringer:

Model 1.

I model 1 fortsættes med løsning hvor det operative beredskab herunder førsteudrykningen primært varetages af en deltidsansat personale. Den model vil være kendetegnet af følgende:

- Den kræver en væsentlig udvidelse af deltidsstyrken
- Det vil være en stor udfordring at kunne tilvejebringe tilstrækkelig tid hos deltidsmandskabet til løbende uddannelse og træning i forhold til brug af køretøjer og materiel, samt kendskab til indsatsforhold på risikovirksomhederne. Dette vil kræve så meget ekstra tid at der er en risiko for at del af deltids mandskabet vælger stoppe, da denne belastning vil blive for stor
- Det vil være svært at opnå - og ikke mindst opretholde - den nødvendige rutine og viden hos deltidsmandskabet i forhold til risikovirksomhederne til, at de alene kan iværksætte en forsvarlig og effektiv førsteindsats ved alvorlige hændelser på disse virksomheder. (det skal i den forbindelse nævnes at beredskabet i byer/områder med lignende risikoprofil ingen andre steder i Danmark alene udgøre af deltidsberedskab)

Det er brandvæsenets vurdering, at denne model ikke er mulig at implementere i praksis, da et beredskab alene baseret på deltidsstyrker, ikke forventes at kunne opnå den specialistviden og rutiner på køretøjer og specialmateriel, som er en forudsætning for at kunne håndtere sådanne større hændelser.

Model 2.

I model 2 opgraderes det operative beredskab, således førsteudrykningen fremadrettet suppleres med en holdleder på døgnvagt som supplement til det deltidsansatte personale. Ligeledes vil der på hverdage normalt være en ekstra mand på dagstjeneste.

Denne model vil være kendetegnet af følgende:

- Modellen kræver ansættelse af 6 fuldtidsansatte brandfolk med min. holdlederkompetence
- På alle udrykninger til risikovirksomhederne vil der være 1 - 2 mand på førsteudrykningen som har indgående kendskab til køretøjer og materiel, samt kendskab til indsatsforhold på risikovirksomhederne. Derved kan de guide og vejlede det resterende mandskab under indsatsen.
- Det fuldtidsansatte mandskab har mulighed for at vedligeholde og træne med køretøjer og materiel på/i samarbejde med samarbejde med risikovirksomhederne, samt tilrettelægge og gennemføre undervisning og øvelser i et mindre omfang for det øvrige mandskab
- Ligeledes vil det skabe mulighed for, at det fuldtidsansatte mandskab i et vist omfang i tæt samarbejde med myndighedsafdelingen kan deltage i fx brandsyn mv. på virksomhederne, og derved opnå et indgående og detaljeret kendskab til risikovirksomhedernes opbygning, oplag, aktiviteter mv. i forhold til evt. indsats på virksomhederne.

Model 3

I model 3 opgraderes det operative beredskab således førsteudrykningen fremadrettet suppleres med en holdleder og tre brandmand på døgnvagt, således der døgnet rundt. alle ugens dage, vil være et komplet indsatshold klar til at afgå fra brandstationen inden for 1 minut efter alarm. (denne model benyttes af de beredskaber VSBV har besøgt i denne sammenhæng).

Den model vil være kendetegnet af følgende:

- Modellen kræver ansættelse af 5 fuldtidsansatte brandfolk med holdlederkompetence samt yderligere 14 fuldtidsansatte brandfolk i alt ca. 19 fuldtidsansatte brandfolk
- På alle udrykninger til risikovirksomhederne vil der være et komplet indsatshold i førsteudrykningen, som har indgående kendskab til køretøjer og materiel, samt kendskab til indsatsforhold på risikovirksomhederne, og derved vil kunne udføre en stor del af førsteindsatsen
- Det vil skabe udvidet mulighed for at det fuldtidsansatte mandskab har mulighed for at vedligeholde og træne med køretøjer og materiel på/i samarbejde med risikovirksomhederne
- Ligeledes vil det skabe mulighed for at det fuldtidsansatte mandskab i et vist omfang i tæt samarbejde med myndighedsafdelingen kan deltage i fx brandsyn mv. på virksomhederne, og derved opnå et indgående og detaljeret kendskab til risikovirksomhedernes opbygning, oplag, aktiviteter mv. i forhold til evt. indsats på virksomhederne
- Der vil i modellen være mulighed for at kunne reducere i det deltidsansatte brandmandskab i et vist omfang

VSBV indstiller at:

1. Det operative beredskab opgraderes med køretøjer og materiel som beskrevet i bilag.
2. Muligheden for at udarbejde alarmeringsaftaler med lokale aktører undersøges nærmere, og gennemføres de steder hvor det er relevant.
3. Muligheden for at udbygge vandforsyningen til bl.a. brandslukning på havnen drøftes nærmere.
4. Det operative beredskab opnormeres med mandskab jf. model 3, da det vurderes at den model bedst sikrer tilstrækkeligt kvalificeret mandskab til at kunne iværksætte en tilstrækkelig og forsvarlig førsteindsats på risikovirksomhederne.
5. Modellen evalueres efter 2 år i fuld drift